VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kokousraportti

VM Tuuli Juurikkala

UM Laura Torvinen

SP Satu Kivinen

20.10.2015

Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin vuosikokous 9-10.10.2015, kokousraportti Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Limassa, Perussa 9-10.10.2015 järjestetyssä Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin vuosikokouksessa talouskeskustelun tunnelma oli edeltäviä kokouksia synkempi. Alavireisen globaalin kasvun lisäksi mm. pakolaiskriisit ja pitkän tähtäimen ehkä suurin haaste, ilmastonmuutos, sekä sen luoma epävarmuus toistuivat puheenvuoroissa niin varsinaisessa vuosikokouksessa kuin Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean ja Kehityskomitean kokouksissa. Toisaalta saavutukset erityisesti köyhyyden vähentämisessä ja syyskuussa hyväksyttyjen uusien kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanosuunnitelmat muistuttivat, että pidemmällä tähtäimellä edistystä on tapahtunut ja jatkossakin tämä on mahdollista oikeilla politiikkavalinnoilla.

Kokousten painopistealueita olivat valuuttarahaston puolella nousevat taloudet ja erityisesti Kiina. Talouskeskustelun taustalla oli kolme meneillään olevaa sopeutumisprosessia: Kiinan kasvun rakenteen muuttuminen, Yhdysvaltojen tuleva koronnosto ja raaka-aineiden hintojen laskun jatkuminen. Maailmantalouden kasvu on hidastunut nousevien talouksien alenevan kasvun vetämänä ja riskit ovat alasuuntaisia. Toimitusjohtaja Lagarde jatkoi myös laajempien teemojen kuten ilmastoasioiden, eriarvoisuuden ja naisten aseman esille tuomista. IMF:n 2010 hallintouudistus riippuu yhä Yhdysvaltojen ratifioinnista. Kiinan osalta keskustelujen taustalla oli myös kysymys renminbin SDR-kelpoisuudesta.

Maailmanpankin pääjohtaja Jim Yong Kim keskittyi kokouksissa siihen miten pankkiryhmä toimii osaltaan uusien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteistyö on tässä tiivistä YK:n ja muiden kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa. Äärimmäinen köyhyys keskittyy jatkossa yhä enemmän konflikteista kärsiviin ja hauraisiin valtioihin, mistä tämän hetken näkyvät pakolaiskriisit ovat yksi ilmentymä. Pankkiin arvellaan kohdistuvan lisääntyvää rahoituskysyntää keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä niin globaalin taloustilanteen johdosta kuin uusien kehitystavoitteiden rahoittamiseksi. Käynnissä onkin äänivallan uudelleentarkastelun lisäksi keskustelu myös pankkiryhmän pääomatilanteesta.

Varsinaisen kokousagendan ulkopuolelta pakolaistilanne ja ilmastorahoitus olivat Limassa erityishuomion kohteena. YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon osallistui ministeritason keskusteluun molemmista aiheista. Vuosikokousten yhteydessä saavutettiin tiettävästi myös poliittinen yhteisymmärrys Ukrainan ohjelmaan liittyvistä avoimista velkajärjestelykysymyksistä. Asian muodollinen käsittely on käynnistynyt valuuttarahastossa vuosikokouksen jälkeen.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
www.vm.fi

Puh 09 160 01 tai 09 578 11 (vaihde)
Faksi 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Vuosikokous

Perun presidentti Ollanta Humala Tasso puhui Perun kehittymisestä viimeisten vuosikymmenten aikana ja korosti koulutuksen, infrastruktuuri-investointien ja sosiaalisten uudistusten merkitystä kestävää kasvua tavoiteltaessa.

Maailmanpankin pääjohtaja Jim Yong Kim käsitteli puheessaan köyhyyden vähentämistä, kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja ilmastonmuutosta. Vuonna 2013 hyväksytyt Maailmanpankin strategian päätavoitteet ovat yhä hyvin ajankohtaiset uusien kestävän kehityksen tavoitteiden valossa. Olemme ensimmäistä kertaa tilanteessa, jossa äärimmäinen köyhyys voidaan poistaa käytännössä kokonaan maapallolta meidän elinaikanamme. Jotta tämä toteutuisi, kehitysmaissa on panostettava erityisesti osallistavaan kasvuun, inhimilliseen pääomaan ja kriisivalmiuteen ml. sosiaaliturvajärjestelmiin. Pääjohtaja korosti erityisesti tarvetta investointeihin, joilla tuetaan naisten osallistumista ansiotyöhön, ja haastoi myös hallituksia ryhtymään toimiin korruption kitkemiseksi. Tulevaisuuden haasteista suurin on ilmastonmuutos.

IMF:n toimitusjohtaja Christine Lagarde käsitteli taloustilannetta, maailmantaloudessa meneillään olevia sopeutumisprosesseja ja tarvittavia politiikkatoimia. Globaalia taloutta leimaa epävarmuus ja IMF on alentanut vuoden 2015 maailmantalouden kasvuennusteensa 3,1 prosenttiin. Vuodelle 2016 ennakoidaan 3,6 prosentin kasvua. Kiina on siirtymässä uuteen kasvumalliin, Yhdysvallat normalisoi rahapolitiikkaansa. Kehittyneiden maiden tulee kiinnittää erityistä huomiota toimiensa kansainvälisiin vaikutuksiin, siinä missä kehittyvien talouksien huolena on erityisesti yksityisen sektorin velkaantuneisuus. Toimitusjohtaja Lagarde puhui myös laajemmista teemoista kuten ilmastonmuutoksesta, pakolaistilanteesta, väestön ikääntymisestä ja naisten asemasta, jotka kaikki osaltaan muovaavat talouden kehitysnäkymiä pitkällä aikavälillä.

Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) kokous

IMF:n mukaan maailmantalouden kasvu jatkuu vaatimattomana. Kehittyneiden talouksien kasvu piristynee hieman, mutta nousevissa talouksissa on meneillään viides peräkkäinen alenevan kasvun vuosi. Riskit ovat alasuuntaisia. Kiinan kasvun rakenne on muuttumassa. Tärkeä kysymys on kuinka paljon kasvu hidastuu. Taustalla olevia yhteisiä tekijöitä ovat mm. raaka-aineiden hintojen lasku, valuuttakurssien muutokset ja maailmankaupan kasvun hidastuminen. Erityisesti raaka-aineiden hintojen lasku on aiheuttanut tarpeen korjata toistuvasti alaspäin ennusteiden pohjalla olevia oletuksia. Kiina on viime vuosina vastannut yksin puolesta maailman perusmetallien kulutuksesta.

Erityisesti nousevien talouksien ja raaka-aineiden tuottajamaiden näkymät ovat heikentyneet. Geopoliittiset riskit ovat avainasemassa. Uutena elementtinä ovat pakolaistilanteen suuret vaikutukset lähialueilla ja Euroopassa. Rahoitusolot ovat kiristymässä. Pääomavirrat nouseviin talouksiin voivat pysähtyä. Pitkään jatkuvan hitaan kasvun riski on yhä olemassa.

Tarvitaan politiikkatoimien tehostamista. Kehittyneiden talouksien tulee hoitaa kriisin perinnöt kuntoon ja nousevien talouksien tulee rakentaa puskureita, joiden avulla varaudutaan tuleviin haasteisiin. Kaikkien maiden tulee yrittää nostaa tulevaisuuden kasvupotentiaalia rakenneuudistusten avulla. IMF:n mukaan tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä ja globaalien turvaverkkojen vahvistamista, mukaan lukien IMF:n resurssien vahvistamista.

Maailmanlaajuiseen vaatimattomaan kasvuun yhdistyy myös kolmenlaisia rahoitusvakaushaasteita. Politiikkatoimien tehostamista tarvitaan myös rahoitusvakausriskien pienentämiseksi. Kehittyneiden talouksien tulee keskittyä erityisesti rahapolitiikan viestintään, nousevien talouksien tulee pitää huoli luottoluokitustensa säilymisestä ja Kiinan tulee siirtyä markkinavetoisempaan suuntaan.

Globaalisti tarvitaan mm. regulaatiouudistusten loppuun viemistä ja varjopankkisektorin valvonnan tehostamista.

IMFC:n yleisistunnossa oli neljä teemaa: (i) kasvua tukevan politiikan tehostaminen; (ii) talouksien kestokyvyn vahvistaminen; (iii) talouksien kasvupotentiaalin vahvistaminen sekä (iv) IMF:n tuki jäsenmaille ja hallintokysymykset. Keskustelussa kerrattiin globaalisti keskeisten suurten talouksientilanteita. **Norjan keskuspankin pääjohtaja Oystein Olsen käytti vaalipiirimme puheenvuoron. Pääviesti oli, että rahapolitiikalla ei voida ratkaista matalan kasvun taustalla olevia rakenteellisia ongelmia.** Kevyen rahapolitiikan rahoitusvakausriskit täytyy ottaa huomioon ja makrovakauspolitiikkaa tulee käyttää tarpeen mukaan. IMF:n resurssitilanteesta ja IMF:n roolista osana kansainvälistä turvaverkkoa tarvitaan lisää analyysiä.

Yhdysvallat korosti IMF:n hallintouudistuksen ratifioinnin olevan tärkeä prioriteetti presidenttiä myöten. Uudistuksen ratifiointi olisi Yhdysvaltojen taloudellisen ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista. Tavoitteena on saada uudistukset ratifioitua ennen G20:n marraskuun huippukokousta, mutta takuita tästä ei voi kongressin puolesta antaa. Muiden maiden puheenvuoroissa tuettiin Yhdysvaltojen pyrkimyksiä.

Komitean puheenjohtaja veti keskustelun yhteen todeten sävyn olleen synkkä. Positiivista kehitystä on kuitenkin jo saatu aikaan ja kriisistä toipuminen vie aikansa. Nyt olisi hyvä hetki osoittaa johtajuutta ja vahvistaa IMF:ää, jonka tehtävänä on auttaa jäsenmaita.

Kehityskomitean (DC) kokous

Maailmanpankin pääjohtaja Kim keskittyi puheessaan pankin rooliin uusien vuoden 2030 kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Paljon on saavutettu viimeisen 15 vuoden eli YK:n vuosituhattavoitteiden aikana. Vuonna 2015 äärimmäisessä köyhyydessä elävien osuus on laskemassa ensimmäistä kertaa alle 10 % maailman väestöstä. Globaalin talouden näkymät ovat kuitenkin heikot, samalla kun akuutit kriisit sekä hauraiden valtioiden pidemmän aikavälin haasteet ovat johtamassa tilanteeseen, jossa valtaosa maailman köyhimmistä elää näissä haavoittuvimmissa maissa joissa kehitys on jäänyt muista maista jälkeen jo aiemmin. Ilmastonmuutos vain korostaa tätä asetelmaa.

Näissä olosuhteissa yhteistyö on yhä voimaa. YK-järjestöt, kehityspankit ja IMF toimivat yhdessä tavoitteiden saavuttamiseksi kehitysmaiden osalta. Yksi keskeinen osa-alue on kesän 2015 Addis Abeban hengessä kehitysmaiden omien resurssien vahvistaminen mm. verojärjestelmiä ja veropohjaa kehittämällä. Maailmanpankin uusi maastrategiamalli lähestyy kunkin maan kehitystavoitteita myös tästä näkökulmasta.

Kimin mukaan kehitysmaiden hidastuva kasvu ja rahoitusmarkkinoiden tilanteen tiukkeneminen viittaavat osaltaan lisäkysyntään pankin rahoitukselle keskipitkällä aikavälillä. Samaan aikaan pankin sisäiset uudistukset on saatu toimeenpanovaiheeseen ja käynnissä on myös jäsenmaiden 2010 sopima viiden vuoden välein tapahtuva äänivaltakysymysten uudelleentarkastelu pankin hallinnossa.

Kuvernöörit hyväksyivät vuosikokouksessa työohjelman, jonka mukaan äänivallan määrittämisestä käydään keskustelut syksyyn 2016 mennessä ja tämän jälkeen vuonna 2017 arvioidaan mahdollinen lisäpääoman tarve. Kehitysmailla on erityinen intressi pankin antolainauskapasiteetin kasvattamiseen siinä missä kehittyneet maat korostavat pankin rahoituksen tehostamista.

Keskustelussa korostui yhtäältä kehitysmaiden oma vastuu rahoituspohjansa vahvistamisesta, toisaalta kuultiin vahvoja puheenvuoroja siitä miten kehitysapu on keskeinen rahoituksen lähde eten-

kin köyhimmille maille vielä pitkään tulevaisuudessa. Niin kehittyneet kuin kehitysmaat ovat joka tapauksessa löytäneet yhteisen sävelen Addis Abeban tuloksista tämän vuoden kesällä. Verotuksen ja verohallinnon kehittäminen, veropohjan laajentaminen ml. laittomien pääomavirtojen tukkiminen koetaan keskeiseksi osaksi yhteistä agendaa. Yksityisen sektorin rooli on olennainen kasvun ja työpaikkojen luomisessa ja sitä kautta köyhyyden vähentämisessä.

Kehitysrahoituksen katalysoiva eli yksityistä rahoitusta liikkeelle saava vaikutus tuli esiin useissa puheenvuoroissa. Pankin köyhimpiä maita rahoittavan kansainvälisen kehitysjärjestön IDA:n rahoitusmallin uudistustarpeita kommentoitiin samassa hengessä. Rahoitusta tulee tehostaa ja hakea mahdollisuuksien mukaan lisärahoitusta ulkopuolisista lähteistä.

Norjan ulkoministeri Borge Brende korosti vaalipiirin puheenvuorossa pankin strategian yhteensopivuutta uusiin kestävän kehityksen tavoitteisiin. Verotusta tulee kehittää kehitysmaissa niin että ne pystyvät yhä paremmin rahoittamaan tarpeitaan kotimaisin voimin. Laittomien pääomaliikkeiden vastainen toiminta tulee integroida yhä tiukemmin pankin maaohjelmiin. Tasa-arvo on olennainen osa osallistavaa kasvustrategiaa kaikissa maissa. Pankin tulee jatkaa aktiivista toimintaansa ilmastorahoituksessa. Vaalipiirin maat ovat avoimia IDA-rahoituksen tehostamiselle.

Kehitysmaat antoivat erityisen vahvan tuen pankin aloitteille näiden tilastopohjan vahvistamiseksi. Datan merkitys oli kehityskomitean suljetun lounaan pääaihe ja puhututti myös komitean varsinaisessa kokouksessa. Korkealaatuinen data on ehdottoman tärkeää kestävän kehityksen tavoitteiden systemaattiselle seurannalle.

Muista teemoista tasa-arvo ja ilmastorahoitus kirvoittivat eniten tuen ilmaisuja kautta pankin jäsenistön. Sävyeroja kuitenkin ilmeni siinä, miten kehitysmaat toivovat ilmastoinvestointeihin lisäpanostuksia siinä missä kehittyneet maat toivovat pankin tekevän enemmän nykyisillä resursseilla.

* * *

Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean IMFC:n kokousjulkilausuma:

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kirjallinen kannanotto IMFC:ssä:
http://www.imf.org/External/AM/2015/imfc/statement/eng/nor.pdf

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kirjallinen kannanotto vuosikokouksessa, IMF vaalipiiri:
http://www.imf.org/external/am/2015/speeches/pr05e.pdf

* * *

Kehityskomitean kokousjulkilausuma:

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kirjallinen kannanotto DC:ssä:
http://siteresources.worldbank.org/DEVCOMMINT/Statements/23692728/DCS2015-0060-Norway.pdf

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kirjallinen kannanotto vuosikokouksessa, Maailmanpankin vaalipiiri:
http://www.imf.org/external/am/2015/speeches/pr14e.pdf

* * *

Vuosikokousnettisivut:
http://www.imf.org/external/am/2015/index.htm